

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

DOI: 10.25140/2410-9576-2021-1(22)-34-46

УДК 004.738:339

JEL Classification: M21;M14

Людмила Вербівська

кандидат економічних наук, доцент

доцент кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна)

E-mail: l.verbivska@chnu.edu.ua. ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2768-9157>ResearcherID: [S-3318-2016](https://orcid.org/0000-0002-2768-9157). Scopus Author ID: [57210597185](https://orcid.org/0000-0002-2768-9157)**ЕЛЕКТРОННИЙ БІЗНЕС: БІБЛІОМЕТРИЧНИЙ АНАЛІЗ**

Анотація. У статті проведено бібліографічний аналіз стану наукових досліджень у сфері електронного бізнесу. Для цього було використано аналітичну інформацію наукометричної бази даних Scopus та виокремлено і згруповано всі наукові публікації, в темі яких трапляються слова «електронний» та «бізнес». Це дозволило провести аналіз кількості таких робіт протягом 1995-2020 рр., виокремити відповідні тенденції та зміни. Також у статті проаналізовано сукупність окреслених публікацій за основними науковими напрямками і встановлено, що найбільше наукових робіт у сфері електронного бізнесу підготовлено вченими в галузі комп'ютерних наук. Відповідно, у статті також здійснено аналіз основних країн, учени яких найактивніше проводили дослідження в цьому напрямку та визначено основні наукові та освітні заклади, де такі дослідження здійснювалися.

Ключові слова: електронний бізнес; електронна комерція; цифровий бізнес; бібліометричний аналіз; національна економіка.

Рис.: 2. Табл.: 6. Бібл.: 9.

Постановка проблеми. Сучасні процеси диджиталізації, які активно розвиваються в усьому світі, найбільший вплив здійснюють на розвиток національних економік, змінюючи базові принципи функціонування підприємств, галузей та секторів національного господарства. Активне використання нових інноваційних технологій у процесах виробництва, реалізації, купівлі товарів та послуг поступово змінює традиційні підходи до організації системи управління підприємствами, збуту продукції, маркетингової діяльності та інших сфер функціонування суб'єктів господарювання.

У сучасних умовах, крім змін, які відбуваються в окремих сферах національного господарства, також активно зароджуються та розвиваються нові напрями здійснення підприємницької діяльності на основі використання інформаційно-комунікаційних технологій. Система електронного бізнесу розвивається сьогодні найшвидшими темпами в розвинутих країнах і кожного року до неї приєднуються нові виробники та покупці товарів послуг. Саме це впливає на важливість проведення нових досліджень цієї системи з метою поглиблення теоретичних, прикладних положень її функціонування і розвитку. Відповідно, на сьогодні актуальними залишаються питання вивчення стану наукових досліджень у цій сфері, що дозволяє частково також обґрунтувати періоди активного розвитку електронного бізнесу, враховуючи рівень наукового інтересу вчених до проведення досліджень у даній сфері.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Активний розвиток електронного бізнесу в усьому світі сприяв підвищенню цікавості науковців до проведення досліджень у цьому напрямі з метою обґрунтування теоретичних, методичних та прикладних положень функціонуванні й розвитку зазначеного виду підприємницької діяльності. До вчених, які займаються вивченням окреслених питань, варто віднести таких: О. Бородавченко, Н. Борейко, О. Вільхівська, О. Воробйова, К. Євремova, А. Жаворонок, М. Макарова, С. Маловичко, М. Попова, В. Стойка, І. Трубін, Л. Чорна К. Шапошников, О. Шульга, Г. Юрчук та ін.

Питання поглиблення теоретичних положень функціонування електронного бізнесу в частині конкретизації його сутності, особливостей розвитку в сучасних умовах, обґрунтування стану досліджень у цій сфері розглядалися в наукових роботах І. Болотинюк, А. Дзюбіна, Г. Дзюбіна, М. Дубини, Д. Євтушенко, О. Зайцева, К. Копець, Д. Пілевича та ін.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Попри численні напрацювання вчених у сфері зародження, функціонування та розвитку електронного бізнесу, наукових робіт, у межах яких проводиться аналіз стану досліджень у цьому напрямі, недостатньо. Проте такі дослідження необхідні для більш ґрунтовного вивчення історичних передумов розвитку зазначеного виду підприємницької діяльності, визначення центрів проведення таких досліджень.

Метою статті є проведення бібліометричного аналізу стану досліджень у сфері функціонування електронного бізнесу з метою виявлення основних тенденцій розвитку такого виду підприємницької діяльності.

Виклад основного матеріалу. Електронний бізнес як узагальнена система, яка поєднує всі господарські відносини, що виникають між економічними суб'єктами у процесі виробництва товарів, послуг, їх продажу, обміну та споживання, зобов'язаний своїм швидким розвитком насамперед активному створенню та використанню інформаційних, цифрових технологій суб'єктами господарювання. Також новий імпульс до розвитку цього виду підприємницької діяльності здійснила пандемія COVID-19, оскільки значна кількість підприємств змушені були перейти до режиму онлайн-продажів, придбання необхідних товарів, сировини, комплектуючих виключно через мережу Інтернет, щоб вижити в складних умовах економічної реальності [9, с. 420].

На сьогодні в науковій літературі існує значна кількість наукових підходів до розгляду сутності електронного бізнесу, його базових складових. На наше переконання, такий вид бізнесу варто розглядати таким чином: електронний бізнес – економічна діяльність, яка здійснюється передусім за допомогою використання сучасних інформаційних технологій з метою отримання прибутку [1, с. 61]. Враховуючи такий підхід до розгляду сутності електронного бізнесу, варто зазначити, що в системі такого бізнесу можна виокремити значну кількість різних видів економічної діяльності, які нині активно розвиваються. До їх числа, наприклад, варто віднести такі: електронний маркетинг (e-маркетинг), електронна комерція (e-commerce), електронний банкінг (e-banking), електронні страхові послуги (e-insurance), інтернет трейдинг (internet trading), електронні

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

платежі (e-payments), електронний консалтинг (e-consulting), електронна освіта (e-learning), електронна сфера охорони здоров'я (eHealth), електронне видавництво (e-publishing house), електронний рекрутинг, електронний аукціон (e-auction), маркетплейс (online marketplace), електронна логістика (eLogistik) та ін. [2; 3, с. 155; 6].

У процесі бібліометричного аналізу дослідження електронного бізнесу будемо розглядати виключно наукові статті, в темі яких трапляються слова «електронний» та «бізнес» і які існують у наукометричній базі даних Scopus [7; 8]. Наприкінці 2020 року таких публікацій у зазначеній базі даних було 3539 од. Кількість зазначених робіт по роках представлена на рис. 1.

Отже, дані рис. 1 свідчать, що наукові роботи, в темі яких трапляються слова «електронний» та «бізнес» почали виникати наприкінці 90-х років ХХ ст. Це можна пояснити активним розвитком інформаційних технологій, виникненням мережі Інтернет та використанням її потенціалу для здійснення підприємницької діяльності. Протягом 2000-2010 рр. відбувалося швидке зростання кількості наукових робіт у цій сфері, оскільки в межах національної економіки почали створюватися та активно розвиватися нові напрями господарської діяльності, які стали відігравати помітну роль в економічному розвитку країн. Наприклад, у 2000 р. таких робіт було 172 од., а вже у 2010 р. – 269 од. Найбільша кількість наукових публікацій була додана до бази даних Scopus у 2001 р. – 290 од. Протягом 2006-2010 рр. спостерігаємо зростання інтересу науковців до дослідження питань, які стосуються розвитку електронного бізнесу, особливостей його функціонування.

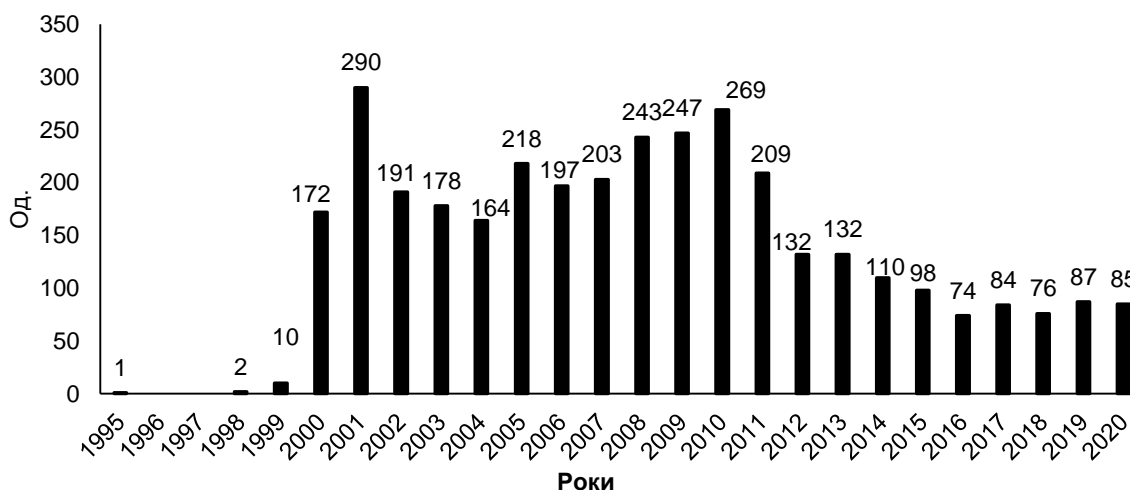

Рис. 1. Кількість наукових публікацій, у темі яких трапляються слова «електронний» та «бізнес» (e-business)

Джерело: складено на основі даних наукометричної бази Scopus [4]

Однак дані рис. 1 також свідчать, що після 2010 року відбувалося поступове зниження кількості наукових робіт у сфері електронного бізнесу. Якщо у 2010 р. їх було 269 од., то у 2020 р. – лише 85 од., тобто за десять років кількість таких

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

публікацій знизилася у 2,5 раза. При цьому цілком логічно зауважити, що сфера електронного бізнесу розвивається сьогодні ще швидшими темпами, ніж це було десять років тому. Такий спад кількості наукових публікацій у сфері електронного бізнесу, на наш погляд, пов'язаний із двома причинами: 1) швидкий розвиток сфери електронного бізнесу призвів до поступового розвитку окремих його напрямів, які на сьогодні також уже є значними складовими цієї сфери і кількість наукових робіт, у яких вивчаються окремі напрями зазначеного виду бізнесу, постійно зростає, сформувавши окремі нові напрями досліджень; 2) зниження кількості наукових робіт, у яких використовується термін «електронний бізнес» і, враховуючи сучасні процеси цифровізації глобальної економіки, вплив нових інформаційних технологій на функціонування всіх економічних суб'єктів, підвищення кількості робіт, у яких науковці вже використовують назву «цифровий бізнес». Наприкінці 2020 р. у базі даних Scopus була 1721 наукова робота, в темі яких згадувалася ця назва. На рис. 2 представлено інформацію про кількість таких робіт у 1992-2020 рр.

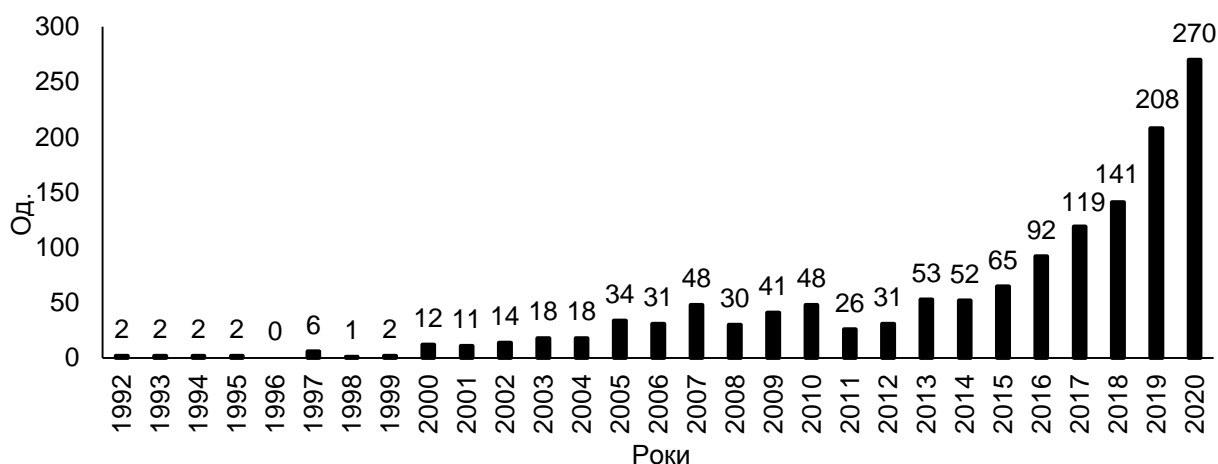

Рис. 2. Кількість наукових публікацій, у темі яких трапляються слова «цифровізація» та «бізнес» (e-business)

Джерело: складено на основі даних наукометричної бази Scopus [5]

Дані рис. 2 лише підтверджують припущення про зниження кількості наукових робіт, у назві теми яких використовуються слова «електронний» та «бізнес» через зростання праць, у яких вивчаються вже особливості розвитку цифрового бізнесу. Така ситуація є цілком закономірною, враховуючи активний процес розробки та впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у всіх сферах суспільства.

Якщо розглядати структуру наукових публікацій, у назві теми яких використовуються слова «електронний» та «бізнес» (табл. 1), то стає зрозумілим, що, враховуючи специфіку цього виду бізнесу, найбільше наукових робіт підготовлено вченими в галузі комп'ютерних наук. Це можна пояснити тим, що електронний бізнес за своєю природою об'єктивно залежить від стану розвитку мережі Інтернет, продуктивності роботи комп'ютерної техніки й низки технічних

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

характеристик. Відповідно, і розвиток цього виду бізнесу значною мірою зумовлювався розвитком сучасних інноваційних технологій у даній сфері. Фактично динаміка розвитку електронного бізнесу досить чітко відображає тренди впровадження нових інформаційних технологій у господарську діяльність.

Таблиця 1

Кількість наукових статей у базі даних Scopus за науковими напрямками, у темі яких трапляються слова «електронний» та «бізнес» (e-business)

Наука	Кількість, од.	Наука	Кількість, од.
Комп'ютерні науки	1958	Економіка, економетрика та фінанси	231
Бізнес, менеджмент та бухгалтерський облік	1259	Хімічна інженерія	167
Інженерія	879	Матеріалознавство	96
Науки про прийняття рішень	460	Медицина	64
Соціальні науки	395	Енергетика	63
Математика	280	Мистецтво та гуманітарні науки	42

Джерело: складено на основі даних наукометричної бази Scopus [4]

Друге місце за кількістю наукових робіт, у яких трапляються слова «електронний» та «бізнес» (табл. 1), після комп'ютерних наук посідає сфера бізнесу, менеджменту та бухгалтерського обліку, що цілком є зрозумілим, враховуючи природу електронного бізнесу та його економічну сутність.

Досить цікавою є інформація про структуру наукових публікацій, у темі яких трапляються слова «електронний» та «бізнес», за країнами. Ця інформація представлена в табл. 2.

Таблиця 2

Кількість наукових статей у базі даних Scopus за країнами, у темі яких трапляються слова «електронний» та «бізнес» (e-business)

Країна	Кількість, од.	Країна	Кількість, од.
Китай	690	Гонконг	64
Сполучені Штати Америки	604	Малайзія	63
Великобританія	313	Греція	53
Австралія	214	Італія	53
Німеччина	156	Нідерланди	48
Тайвань	94	Португалія	48
Канада	80	Японія	47
Індія	80	Франція	44
Південна Корея	71	Індонезія	43
Іспанія	69	Австрія	39

Джерело: складено на основі даних наукометричної бази Scopus [4]

Таким чином, аналізуючи дані рис. 2, можна констатувати, що найбільше досліджень у сфері електронного бізнесу було проведено китайськими

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

дослідниками. загальна кількість опублікованих ними наукових робіт становила 690 од. Також окреслена сфера цікавою була для дослідників з США (604 од.), Великобританії (313 од.), Австралії (214 од.) та Німеччини (156 од.). Отже, найбільша кількість публікацій у сфері електронного бізнесу спостерігається у країнах, де такий бізнес є найбільш розвинутим і де існують уже сьогодні глобальні суб'єкти підприємницької діяльності у цій сфері. До таких суб'єктів можна віднести Amazon (США), Ebay (США), Rakuten (Японія), Taobao (Китай), Walmart (США), AliExpress (Китай) та ін.

Якщо проаналізувати інформацію про країни, дослідники яких найбільше вивчали питання розвитку цифрового бізнесу, то в цьому напрямі рейтинг таких країн відрізняється від переліку країн, наведених у табл. 2 (табл. 3).

Таблиця 3

Кількість наукових статей у базі даних Scopus за країнами, у темі яких трапляються слова «діджиталізація» та «бізнес» (e-business)

Країна	Кількість, од.	Країна	Кількість, од.
Сполучені Штати Америки	240	Швеція	43
Німеччина	201	Франція	39
Об'єднане Королівство	149	Швейцарія	38
Російська Федерація	125	Індія	36
Китай	86	Австрія	35
Італія	81	Данія	34
Австралія	72	Нідерланди	34
Індонезія	64	Японія	33
Фінляндія	58	Канада	31
Іспанія	58	Португалія	31

Джерело: складено на основі даних наукометричної бази Scopus [5]

Отже, дані табл. 3 свідчать, що найбільше дослідники вивчали питання розвитку цифрового бізнесу, його роль у розбудові економіки країни, особливості ведення підприємницької діяльності в епоху становлення цифрової економіки в США, вченими яких було за всі роки аналізу підготовлено 240 публікацій у цій сфері. Лідерами за проведенням досліджень щодо розвитку цифрового бізнесу також є Німеччина (201 од.), Велика Британія (149 од.), Російська Федерація (125 од.), Китай (86 од.), Італія (81 од.) та ін. Зауважимо, що цей напрям здійснення досліджень є порівняно новим, проте досить перспективним, враховуючи складні й невідворотні процеси становлення цифрової економіки в усьому світі, активне залучення інформаційних технологій до власної роботи значною кількістю суб'єктів господарювання, починаючи від глобальних корпорацій, закінчуючи мікропідприємствами.

Проведення нових досліджень у напрямі вивчення особливостей створення та розвитку електронного бізнесу на сьогодні є надзвичайно актуальними, враховуючи досить значний потенціал нових технологій в економічній сфері. Саме це зумовлює формування окремих центрів проведення таких досліджень у

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

всьому світі. У табл. 4 представлено основні наукові та освітні установи, у яких активно проводяться дослідження в цьому напрямі. Зауважимо, що в наведеному переліку виділені лише ті установи, працівники яких найбільше підготували наукових публікацій, що потрапили до наукометричної бази даних Scopus. При цьому подібні дослідження також проводяться і в інших установах по всьому світі, проте не так активно.

Таблиця 4

Основні наукові та освітні установи, працівниками яких підготовлено найбільшу кількість публікацій, у темі яких трапляються слова «електронний» та «бізнес» (e-business)

Назва закладу вищої освіти	Кількість публікацій, од.	Країна
Університет Фенікса	27	США
Міський університет Гонконгу	25	Китай
Університет Кертіна	25	Австралія
Мельбурнський королівський технологічний університет	24	Австралія
Дослідницький центр IBM Thomas J. Watson	23	США
Харбінський технологічний інститут	22	Китай
Китайський університет наук про Землю	21	Китай
Університет Цінхуа	20	Китай
Університет Брюнеля	19	Великобританія
Технологічний університет Сіднея	19	Австралія
Університет Монаша	18	Австралія
Університет Нового Південного Уельсу	17	Австралія
Чжецзянський університет	16	Китай
Загребський університет	16	Хорватія
Університет штату Пенсільванія	15	США
Центральний фінансово-економічний університет	14	Китай
Баптистський університет Гонконгу	14	Китай
Йоркський університет	14	Великобританія
Шанхайський університет фінансів та економіки	14	Китай
Університет Трас-ос-Монтес і Альто-Доуро	13	Португалія
Національний університет Сінгапуру	13	Сінгапур
Університет Ковентрі	13	Великобританія
Уханьський університет	13	Китай
Університет Едіт Коуен	13	Австралія

Джерело: складено на основі даних наукометричної бази Scopus [4]

Дані табл. 4 показують, що найбільше досліджень у сфері електронного бізнесу було проведено в Університеті Фенікса (27 од.), Міському університеті Гонконгу (25 од.), Університеті Кертіна (25 од.), Мельбурнському королівському технологічному університеті (24 од.), Дослідницькому центрі IBM Thomas

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

J. Watson (23 од.) та ін. Китай є лідером усіх країн за кількістю наукових та освітніх установ, у яких їхні працівники сукупно опублікували найбільшу кількість публікацій. У рейтингу двадцяти перших окреслених установ такі установи з Китаю посіли 9 позицій. Це свідчить про вагомий інтерес з боку не лише окремих китайських учених, а окремих університетів, наукової спільноти в них до проведення досліджень окресленої сфери.

Проведемо більш детальне дослідження сутності наукових робіт, у назві яких трапляються слова «електронний» та «бізнес». Це реалізуємо на основі аналізу ключових слів, які найчастіше використовуються авторами в таких публікаціях. Саме такі ключові слова дають уявлення про зміст окреслених публікацій та їхні основні об'єкти дослідження. Таким чином, у табл. 5 представлено відповідну інформацію. Аналіз такої інформації свідчить, що в значній кількості наукових робіт (1992 од.) найчастіше електронний бізнес досліджують у контексті вивчення питань розвитку електронної комерції, функціонування зазначеного напрямку такого виду бізнесу.

Зазначимо, що серед всіх видів електронного бізнесу саме електронна комерція як окремий напрям підприємницької діяльності, що здійснюється на основі використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, найактивніше досліджується науковцями в усьому світі. Це підтверджують дані табл. 5.

Таблиця 5

Кількість ключових слів, які є в статтях у базі даних Scopus, у темі яких трапляються слова «електронний» та «бізнес» (e-business)

Ключові слова	Кількість згадувань, од.	Ключові слова	Кількість згадувань, од.
Electronic Commerce	1992	World Wide Web	144
EBusiness	875	E-commerce	143
E-business	810	Strategic Planning	141
Internet	364	Competition	139
Information Technology	282	Information Management	133
Information Systems	223	Supply Chain Management	131
E-Business	209	Websites	124
Industry	169	Customer Satisfaction	121
Marketing	146	Web Services	120
Sales	145	Electronic Business	115

Джерело: складено на основі даних наукометричної бази Scopus [4]

Цілком зрозумілом найчастіше використання в наукових публікаціях з вивчення електронного бізнесу таких слів як «EBusiness», «E-business» та синонімічних до них слів. Проте значна кількість ключових слів стосується саме технічної сфери забезпечення розвитку електронного бізнесу, що також підтверджує значну кількість наукових робіт у цій сфері саме в межах комп'ютерних наук.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Якщо загалом проаналізувати набір ключових слів, які представлені в табл. 5, то більша кількість із них стосуються сфери продажу, торгівлі або технічних аспектів, які пов'язані з організацією підприємницької діяльності у сфері комерції (електронна комерція, маркетинг, продажі, конкуренція, задоволення клієнтів, управління ланцюгами поставок тощо). Однак якщо проаналізувати інформацію про ключові слова, які використовуються в наукових публікаціях, у темі яких трапляються слова «диджиталізація» та «бізнес», то маємо дещо іншу ситуацію. Відповідна інформація представлена в табл. 7.

Таблиця 7

Кількість ключових слів, які є в статтях у базі даних Scopus, у темі яких трапляються слова «диджиталізація» та «бізнес» (e-business)

Ключові слова	Кількість згадувань, од.	Ключові слова	Кількість згадувань, од.
Digital Transformation	212	Digital Economy	78
Digital Business	152	Electronic Commerce	70
Digital Technologies	116	Commerce	69
Business Models	114	Digital Business Ecosystems	68
Information Systems	113	Business Model Innovation	59
Ecosystems	102	Competition	58
Business Model	100	Information Management	56
Business Modeling	97	Strategic Planning	50
Digitalization	83	Information Use	49
Innovation	79	Internet	46

Джерело: складено на основі даних наукометричної бази Scopus [5]

Аналіз даних табл. 7 дозволяє зробити висновок, що в переважній більшості публікацій у досліджуваній сфері розглядаються питання не лише розвитку окремих напрямів підприємницької діяльності, а трансформація загалом бізнесу в усіх сферах економіки, зміна моделі ведення такої діяльності. При цьому активно розглядаються питання формування ефективно діючої системи інформаційного менеджменту на основі використання нових цифрових технологій, що сприяє трансформації усталених підсистем підприємства, а саме: маркетингу, менеджменту та виробництва. Пізнання особливостей формування інформації, її збору, обробки за допомогою інноваційних інструментів, прийняття на основі отриманих даних відповідних рішень, стають невід'ємною складовою забезпечення ефективності функціонування економічних систем, що відображається в сучасних наукових роботах в економічному напрямі.

Висновки і пропозиції. Отже, електронний бізнес сьогодні вже є невід'ємною складовою розвитку економік переважної більшості країн світу. Сутність цього виду бізнесу полягає у здійсненні економічної діяльності за допомогою використання сучасних інформаційних технологій з метою отримання прибутку. Електронний бізнес є узагальненою системою, у якій існує значний перелік різних напрямів економічної діяльності. Їхній розвиток сприяє функціонуванню всієї

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

зазначеної системи. Зростання її ролі в національному господарстві привели до підвищення інтересу науковців до вивчення теоретичних, методичних та прикладних аспектів функціонування цього виду бізнесу та актуалізували проведення досліджень у цій сфері.

У статті проведено бібліографічний аналіз, результати якого засвідчують досить високий інтерес науковців до проведення досліджень у цьому напрямі. Такий аналіз здійснювався на основі вивчення інформації про кількість наукових публікацій, які є в наукометричній базі даних Scopus і в темі яких трапляються слова «електронний» та «бізнес». Встановлено, що активна фаза таких досліджень у цій сфері була у 2000-2010 рр., а починаючи з 2011 року кількість відповідних наукових робіт у сфері електронного бізнесу поступово зменшилася. Така ситуація, як було з'ясовано, пов'язана зі зростанням кількості праць науковців у сфері пізнання особливостей створення та розвитку саме цифрового бізнесу.

У статті проведено аналіз кількості наукових статей у базі даних Scopus за науковими напрямками, в темі яких трапляються слова «електронний» та «бізнес». Встановлено, що найбільше наукових робіт у сфері електронного бізнесу підготовлено вченими в галузі комп'ютерних наук. На другому місці за кількістю наукових робіт – сфера бізнесу, менеджменту та бухгалтерського обліку. Дослідження країн, учені яких проводили вивчення особливостей реалізації підприємницької діяльності на основі використання сучасних інформаційних технологій, дозволяє констатувати найбільший інтерес науковців із таких країн: Китай, США, Велика Британія, Австралія, Німеччина. Також визначено, що найбільше досліджень у сфері електронного бізнесу було проведено в Університеті Фенікса, Міському університеті Гонконгу, Університеті Кертіна, Мельбурнському королівському технологічному університеті, Дослідницькому центрі IBM Thomas J. Watson.

Отже, враховуючи результати проведеного аналізу, варто констатувати поступове зниження інтересу науковців до пізнання електронного бізнесу як єдиної економічної системи. Однак така ситуація обумовлюється не зниженням актуальності цього напрямку, а лише його ускладненням, трансформацією такого виду бізнесу в результаті впливу сучасних цифрових технологій. Саме це підтверджує високий рівень інтересу вчених до проведення нових досліджень у цій сфері.

Список використаних джерел

1. Вербівська Л. Концептуальні засади обґрунтування сутності електронного бізнесу / Л. Вербівська // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2021. – № 2(26). – С. 57-64.

2. Дубина М. В. Науково-концептуальні положення функціонування системи електронних фінансових послуг в Україні / М. В. Дубина, А. В. Тарасенко, О. О. Тарасенко // Детермінанти соціально-економічного розвитку України в умовах трансформаційних зрушень : колективна монографія / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. В. П. Ільчука. – Чернівці : ЧНТУ, 2018. – С. 276-294.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

3. Дубина М. Розвиток e-banking: світовий та вітчизняний досвід / М. Дубина, О. Шеремет // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2019. – № 2 (18). – С. 154-162.

4. Офіційний сайт наукометричної бази даних Scopus («електронний бізнес») [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.scopus.com/results/results.uri?sort=plf-f&src=s&st1=e-business&sid=0146f51e3c486442c3fae05c0b8bb52f&sot=b&sdt=b&sl=17&s=TITLE%28e-business%29&origin=searchbasic&editSaveSearch=&yearFrom=Before+1960&yearTo=Present>.

5. Офіційний сайт наукометричної бази даних Scopus («цифровий бізнес») [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.scopus.com/results/results.uri?sort=plf-f&src=s&st1=digital+business&sid=6014b0ee4cd10211829d42059c94a8b6&sot=b&sdt=b&sl=23&s=TITLE%28digital+business%29&origin=searchbasic&editSaveSearch=&yearFrom=Before+1960&yearTo=Present>.

6. Ecosystem of VAT Administration in E-Commerce: Case of the Eastern Europe Countries [Electronic recourse] / Abramova A. et al. // Estudios de economía aplicada. – 2021. – Vol. 39, № 5. – Assed mode: <http://dx.doi.org/10.25115/eea.v39i5.4909>.

7. Mapping the Literature on Financial Behavior: a Bibliometric Analysis Using the VOSviewer Program / M. Dubyna, O. Popelo, N. Kholiavko, A. Zhavoronok, M. Fedyshyn, I. Yakushko // WSEAS Transactions on Business and Economics. – 2022. – Vol. 19. – Pp. 231-246.

8. Regulatory Policy: Bibliometric Analysis Using the VOSviewer Program [Electronic recourse] / A. Zhavoronok, A. Chub, I. Yakushko, D. Kotelevets, O. Lozychenko, O. Kupchyshyna // International Journal of Computer Science and Network Security. – 2022. – Vol. 22(1). – Pp. 39-48. – Assed mode: <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.1.7>.

9. Shkarlet S. Transformation of the Paradigm of the Economic Entities Development in Digital Economy / S. Shkarlet, M. Dubyna, K. Shtyrhun // WSEAS TRANSACTIONS on ENVIRONMENT and DEVELOPMENT. – 2020. – Vol. 16. – Pp. 413-422.

References

1. Verbivska, L. (2021). Kontseptualni zasady obgruntuvannya sutnosti elektronnoho biznesu [Conceptual principles of substantiation of the e-business essence]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia – Problems and prospects of economics and management*, 2(26), 57-64 [in Ukrainian].

2. Dubyna, M.V., Tarasenko, A.V., Tarasenko, O.O. (2018). Naukovo-kontseptualni polozhennia funktsionuvannya systemy elektronnykh finansovykh posluh v Ukraini [Scientific and conceptual provisions of the system functioning of electronic financial services in Ukraine]. V.P. Ilchuk (Ed.). *Determinanty sotsialno-ekonomichnoho rozvytku Ukrainy v umovakh transformatsiinykh zrushen – Determinants of socio-economic development of Ukraine in terms of transformational changes*. (pp. 276-294). ChNTU [in Ukrainian].

3. Dubyna, M., Sheremet, O. (2019). Rozvytok e-banking: svitovi ta vitchyzniani dosvid [Development of e-banking: the world and domestic experience]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia – Problems and prospects of economics and management*, 2(18), 154-162 [in Ukrainian].

4. E-business. (n.d.). [www.scopus.com](https://www.scopus.com/results/results.uri?sort=plf-f&src=s&st1=e-business&sid=0146f51e3c486442c3fae05c0b8bb52f&sot=b&sdt=b&sl=17&s=TITLE%28e-business%29&origin=searchbasic&editSaveSearch=&yearFrom=Before+1960&yearTo=Present). Retrieved from <https://www.scopus.com/results/results.uri?sort=plf-f&src=s&st1=e-business&sid=0146f51e3c486442c3fae05c0b8bb52f&sot=b&sdt=b&sl=17&s=TITLE%28e-business%29&origin=searchbasic&editSaveSearch=&yearFrom=Before+1960&yearTo=Present> [in English].

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

5. Digital business. (n.d.). *www.scopus.com*. Retrieved from <https://www.scopus.com/results/results.uri?sort=plf-f&src=s&st1=digital+business&sid=6014b0ee4cd10211829d42059c94a8b6&sot=b&sdt=b&sl=23&s=TITLE%28digital+business%29&origin=searchbasic&editSaveSearch=&yearFrom=Before+1960&yearTo=Present> [in English].

6. Abramova, A., Shaposhnykov, K., Zhavoronok, A., Liutikov, P., Skvirskyi, I., Lukashev, O. (2021). The Ecosystem of VAT Administration in E-Commerce: Case of the Eastern Europe Countries. *Estudios de economía aplicada*, 39(5). Retrieved from <http://dx.doi.org/10.25115/eea.v39i5.4909> [in English].

7. Dubyna, M., Popelo, O., Kholiavko, N., Zhavoronok, A., Fedyshyn, M., Yakushko, I. (2022). Mapping the Literature on Financial Behavior: a Bibliometric Analysis Using the VOSviewer Program. *WSEAS Transactions on Business and Economics*, 19, 231-246 [in English].

8. Zhavoronok, A., Chub, A., Yakushko, I., Kotelevets, D., Lozychenko, O., Kupchyshyna, O. (2022). Regulatory Policy: Bibliometric Analysis Using the VOSviewer Program. *International Journal of Computer Science and Network Security*, 22(1), 39-48. Retrieved from <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.1.7> [in English].

9. Shkarlet, S., Dubyna, M., Shtyrhun, K. (2020). Transformation of the Paradigm of the Economic Entities Development in Digital Economy. *WSEAS TRANSACTIONS on ENVIRONMENT and DEVELOPMENT*, 16, 413-422 [in English].

Отримано 28.07.2021

UDC 004.738:339

JEL Classification: M21;M14

Liudmyla Verbivska

PhD in Economics, Associate Professor

Associate Professor of the Department of Entrepreneurship, Trade and Exchange Activities
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (Chernivtsi, Ukraine)

E-mail: l.verbivska@chnu.edu.ua. ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2768-9157>

ResearcherID: [S-3318-2016](https://orcid.org/0000-0002-2768-9157). Scopus Author ID: [57210597185](https://orcid.org/0000-0002-2768-9157)

E-BUSINESS: BIBLIOMETRIC ANALYSIS

Abstract. Active use of new innovative technologies in the processes of production, sale, purchase of goods and services is gradually changing the traditional approaches to the organization of enterprise management, sales, marketing and other areas of operation of economic entities. Today, the e-business system is developing at the fastest pace in developed countries and every year more and more manufacturers and buyers of goods join it. This influences the importance of conducting new research on this system in order to deepen the theoretical, applied provisions of its operation and development.

E-business is an integral part of economic development and is an economic activity through the use of modern information technology for profit. E-business is a generalized system in which there is a significant list of different areas of economic activity.

The results of the bibliographic analysis of scientific publications in the e-business field show a very high interest of scientists in conducting research in this area. This analysis was based on a study of information on the number of scientific publications available in the Scopus scientometric database, which cover the words "electronic" and "business". Within the article, the number of these scientific articles in scientific fields is analyzed. It is established that most scientific works in the e-business have been prepared by scientists in the field of computer science. In second place in the number of scientific papers is the field of business, management and accounting. Studies of the countries, which

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

scientists have studied the peculiarities of entrepreneurial activity based on the use of modern information technology, allows us to state the greatest interest of scientists in conducting relevant research from the following countries: China, USA, UK, Australia, Germany. It is also found in the paper that most e-business research was produced by staff at the University of Phoenix, Hong Kong City University, Curtin University, Melbourne Royal University of Technology, and the IBM Thomas J. Watson Research Center.

Keywords: *e-business; e-commerce; digital business; bibliometric analysis; national economy.*

Fig.: 2. Table: 6. References: 9.

Бібліографічний опис для цитування :

Вербівська Л. В. Електронний бізнес: бібліометричний аналіз. Науковий вісник Полісся. 2021. № 1 (22). С. 34-46.